

**การสื่อสารในภาวะความเครียดของผู้รับสารในเขตที่จะมีการก่อสร้าง
โรงไฟฟ้าที่อ่างควมร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่**

นางสาวพัชรณีย์ เ็นม้นคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-528-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RISK COMMUNICATION OF AUDIENCES
IN WASTE POWER PLANT PROJECT SELECTED SITES,
CHIANGMAI PROVINCE**

Miss Patcharamanee Yenmunkong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Mass Communication

Graduate School

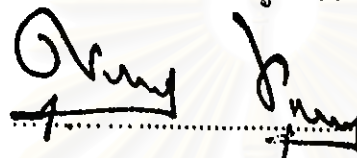
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

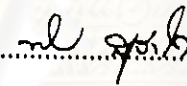
ISBN 974-635-528-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารในภาวะความเสี่ยงของผู้รับสารในเขตที่จะมีการ
ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่
โดย นางสาวพัชรมณี เย็นมันคง
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ

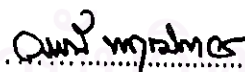
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ.สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(นางสาววรรณิ พฤตนิถาวร)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

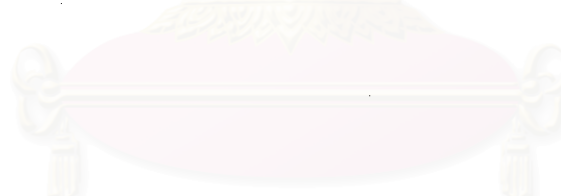
พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทัชรมณี เข็มมันคง: การสื่อสารในภาวะความเสี่ยงของผู้รับสารในเขตที่จะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่ (RISK COMMUNICATION OF AUDIENCES IN WASTE POWER PLANT PROJECT SELECTED SITES, CHIANGMAI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 250 หน้า. ISBN 974-635-528-7.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารในภาวะความเสี่ยง ที่ประกอบด้วยผู้รับสาร ผู้ส่งสาร และสาร (2) วิเคราะห์บทบาทการใช้ข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการกับความเสี่ยง โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2538 ถึงเดือนธันวาคม 2539 จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับสาร จำนวน 120 คน ในเขตพื้นที่ที่ กฟผ.ประกาศจะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะ และวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้แนวคิดเรื่องการสื่อสารใน ภาวะความเสี่ยง ตูทรวีในขบวนการทางสังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ในเรื่องของแหล่งข้อมูล ความใกล้ชิดทางสภาพภูมิศาสตร์และความมีส่วนร่วมใน เหตุการณ์ ทำให้สื่อบุคคลเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้รับสารเลือกเปิดรับและแสวงหาข่าวสารมากที่สุด เนื่องจากให้ข้อมูลที่ตรงกับ ความต้องการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสาร (2) ข่าวสารไม่มีบทบาททำให้ผู้รับสารส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงการรับรู้ความเสี่ยง โดยส่วนใหญ่กีดกันโครงการตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะได้รับข่าวสารเพิ่มขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (3) ในทางตรง กันข้าม ผู้ส่งสารที่เป็นแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง คือ สื่อบุคคล สื่อมวลชนและกลุ่มคัดค้าน (ยกเว้นแหล่งข้อมูล กฟผ.) กลับ เปลี่ยนแปลงท่าทีที่มีต่อการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่ จากจุดยืนที่ประนีประนอมมาเป็นคัด ค้าน (4) ผู้รับสารส่วนใหญ่มีแบบแผนการแสวงหาข่าวสารที่เป็นความรู้และข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ และได้ใช้ตุทรวี การชักจูงใจและการเจรจาต่อรองในการจัดการกับความเสี่ยงมากกว่าการใช้กำลัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

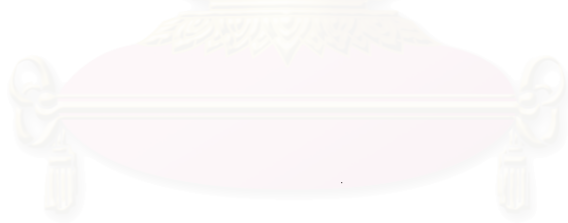
GC851063 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

AUDIENCE / WASTE POWER PLANT / RISK COMMUNICATION

PATCHARAMANEE YENMUNKONG : RISK COMMUNICATION OF AUDIENCES IN WASTE
POWER PLANT PROJECT SELECTED SITES, CHIANGMAI PROVINCE. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. 162 pp. ISBN 974-635-528-7

The objectives of this research are twofold : (1) To analyse risk communication process which consists of audience, source, and message (2) To analyse the use of messages on risk management of audiences. Data was acquired through the exploratory research in waste power plant selected sites and the content analysis during February 1995 - December 1996 undertaken within the concept framework of risk communication, social movements and the relevant research.

Results demonstrate as follows : (1) The audiences have a selective exposure in conformity with their interest from key Informants rather than other sources owing to geographical familiarity and mutual participation on event. (2) Most audiences disagree with waste power plant project and are unable to change their risk perception inspite of receiving information increasingly. (3) In the contrary, key informants, mass media, and the opposition (Except Provincial Electricity Authority source) have changed their attitude on this project from compromise to adverse protestation. (3) Most audiences have a pattern in seeking knowledge and information concerning the project for their consideration and using persuasion and bargaining strategies under the social movements as preference in risk management in lieu of coercion.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประกอบด้วยความช่วยเหลือ คำแนะนำ และความ
คิดเห็นจากบุคคลหลายท่านดังนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ รองศาสตราจารย์
ดร.นันทวัน สุชาติ อาจารย์วรรณี พงษ์ถาวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญเรือน กิตติวัฒน์
อาจารย์วิลาสินี พิพิธกุล คุณประหยัด เครื่องประดิษฐ์ คุณชนพันธ์ เดียสุวรรณ คุณเกษม
ปัญญาเรือน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โครงการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทุกท่าน

เหนือสิ่งอื่นใดคือการสนับสนุนด้านการศึกษาและกำลังใจจากบิดา มารดา (โดยเฉพาะ
คุณแม่เรียนเพื่อส่งเสริมทุนทรัพย์ทางปัญญาของบุตรสาวคนนี้ และการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จภายในเวลาดำหนด ตลอดจนอยู่เป็นกำลังใจ
ในยามค่ำคืน) ซึ่งในน้ำใจของน้องสาว (สำหรับความอดทนหะในการพิมพ์จนดึกดื่นติดต่อกัน
หลายคืน) น้องชาย คุณดาและคุณยาย (กับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและอาหาร
บำรุงสมองรถเลิก) น้าสาวทั้ง 5 ครอบครัวพัฒนศิริ (โดยเฉพาะคุณจิระเดชฯ สำหรับคำ
แนะนำในการเจาะลึกประเด็นวิเคราะห์ในฐานะที่เคยทำข่าวนี และคุณอรรถพลฯ) รวมถึง
ผู้บังคับบัญชา คุณวินิตา ปาณิกบุตร คุณนิรมาน เจนจรัสสกุล และพี่ๆ เพื่อนๆ ที่กอง
ประชาสัมพันธ์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	7
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	8
1.4 ข้อยกนินษฐานเบื้องต้น	8
1.5 ขอบเขตการวิจัย	8
1.6 การนิยามศัพท์	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดเรื่องการสื่อสารในภาวะความตึง	12
2.2 แนวคิดเรื่องยุทธวิธีในขบวนการทางสังคม	22
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
3.1 ตัวแปรในการวิจัย	25
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
3.5 การนำเสนอข้อมูล	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ (ต่อ)	
4 วิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสารในภาวะความเสี่ยงของผู้รับสารที่ ได้รับข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	35
4.1 การเปิดรับสาร โครงการจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	35
4.2 ประเด็นข่าวสารที่ผู้รับสารรับทราบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	45
4.3 เหตุผลที่ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	53
4.4 การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความเสี่ยงของผู้รับสาร เมื่อรับทราบข่าวสารจาก แหล่งข้อมูลในช่วงก่อนเหตุการณ์อุทกภัย ขณะเกิดเหตุการณ์รุนแรงและ ภายหลังจากรัฐบาลสั่งระงับโครงการ	54
4.5 การรับรู้แนวทางการจัดการกับความเสี่ยงที่แหล่งข้อมูลต่างๆ นำเสนอต่อ ผู้รับสาร	61
5 วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสื่อสารในภาวะความเสี่ยง	70
5.1 ปัจจัยด้านผู้รับสาร	70
5.1.1 สาเหตุการรับรู้ความเสี่ยง	71
5.1.2 ความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	78
5.1.3 ปริบทของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร	81
5.2 ปัจจัยด้านผู้ส่งสาร	86
5.2.1 ประเด็นข่าวสารที่นำเสนอต่อผู้รับสาร	86
5.2.2 รูปแบบการสื่อสาร	93
5.2.3 ศักยภาพในการเข้าถึงผู้รับสาร	98
5.2.4 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร	101
5.3 ปัจจัยด้านตัวสาร	112
5.3.1 ความยากง่ายของข่าวสารต่อความเข้าใจของผู้รับสาร	112
5.3.2 ความเพียงพอของข่าวสารในเชิงปริมาณ / ความน่าสนใจของ ข่าวสารในเชิงคุณภาพ	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6 วิเคราะห์บทบาทการใช้ข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการกับ ความเสี่ยงของผู้รับสาร	118
6.1 ประเด็นของยุทธวิธีที่ผู้รับสารเลือกใช้	118
6.2 เหตุผลที่ผู้รับสารเลือกใช้แต่ละยุทธวิธี	121
7 สรุปผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะ	127
7.1 สรุปผลการวิจัย	127
7.2 อภิปรายการสื่อสารในภาวะความเสี่ยงของผู้รับสารในเขตที่จะมีการ ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่	134
7.3 ข้อจำกัดการวิจัย	140
7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป	141
รายการอ้างอิง	142
ภาคผนวก	153
ภาคผนวก ก ลำดับเหตุการณ์สำคัญเมื่อปี 2538 กรณีโรงไฟฟ้าพลัง ความร้อนจากขยะ จังหวัดเชียงใหม่	153
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้สำรวจความคิดเห็นของผู้รับสารใน ช่วงหลังจากรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ	161
ภาคผนวก ค ตัวอย่างสคริปท์ข่าวโทรทัศน์เกี่ยวกับโครงการในช่วง ก่อนการถูกลบของเหตุการณ์	166
ภาคผนวก ง ตัวอย่างข่าวตัดหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับโครงการในช่วง ก่อนการถูกลบของเหตุการณ์ จนถึงช่วงหลังจากรัฐบาล ตั้งชะลอโครงการ	176
ภาคผนวก จ วารสารเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการของ Kvaerner EnviroPower AB ในช่วงขณะเกิดเหตุการณ์รุนแรง	201
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างบทความที่ กฟภ.เผยแพร่ในช่วงขณะเกิดเหตุการณ์ รุนแรง	206

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ช แผ่นพับเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของ กฟภ. ใน ตอนต้นของช่วงขณะเกิดเหตุการณ์รุนแรง	211
ภาคผนวก ซ แผ่นพับเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของ กฟภ. ใน ตอนปลายของช่วงขณะเกิดเหตุการณ์รุนแรง	222
ภาคผนวก ฉ เอกสารเกี่ยวกับโครงการจากสื่อบุคคล	229
ภาคผนวก ชู เอกสารเกี่ยวกับโครงการจากกลุ่มคัดค้าน	233
ประวัติผู้วิจัย	250

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
1 หมู่บ้านที่คุมตัวอย่าง	27
2 จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านที่คุมตัวอย่าง	27
3 การคุมตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านทุก n หลังคาเรือน	28
4 จำนวนตัวอย่างข่าวตักหนังสือพิมพ์ ตั้งแต่ช่วงก่อนการถูกลามของเหตุการณ์ จนถึงช่วงหลังจากรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ	29
5 การเปิดรับสารของผู้รับสารในช่วงก่อนการถูกลามของเหตุการณ์ จนถึงช่วงหลังจากรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ	37
6 การเปิดรับสารของผู้รับสาร 2 กลุ่ม ในช่วงหลังจากรัฐบาลตั้งชะลอ โครงการ	43
7 ประเด็นข่าวสารที่ผู้รับสารรับทราบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	46
8 เหตุผลที่ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในช่วง หลังจากรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ	53
9 การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความเสี่ยงของผู้รับสารตั้งแต่ช่วงก่อนการถูกลาม ของเหตุการณ์ จนถึงช่วงภายหลังรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ และเหตุผล	55
10 เหตุผลที่ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความเสี่ยง	56
11 การรับรู้แนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่แหล่งข้อมูลเสนอต่อผู้รับสารในช่วง ก่อนการถูกลามของเหตุการณ์จนถึงช่วงหลังรัฐบาลตั้งชะลอโครงการ	61
12 การรับรู้แนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่แหล่งข้อมูลเสนอต่อผู้รับสารกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2	64
13 แนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่สื่อบุคคลเสนอต่อผู้รับสารกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2	65
14 แนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่สื่อมวลชนเสนอต่อผู้รับสารกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2	67
15 ปัจจัยตัวแปรสาเหตุการรับรู้ความเสี่ยงและอื่นๆที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การสื่อสารในภาวะความเสี่ยง	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
16 ความเชื่อถือข่าวสารที่ผู้รับสารมีต่อแหล่งข้อมูลต่างๆ	79
17 เหตุผลที่ผู้รับสารให้ความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	79
18 ประเด็นข่าวสารที่สื่อโทรทัศน์นำเสนอต่อผู้รับสาร	87
19 ประเด็นข่าวสารที่สื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอต่อผู้รับสาร	88
20 รูปแบบข่าวสาร (การสื่อสารแบบทางเดียว / การสื่อสารแบบสองทาง) ที่ ผู้รับสารรับทราบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	93
21 รูปแบบข่าวสาร (การสื่อสารแบบบนลงล่าง / การสื่อสารในระดับเดียวกัน) ที่ ผู้รับสารรับทราบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	95
22 ยุทธวิธีในขบวนการทางสังคมที่ผู้รับสารใช้ดำเนินกิจกรรม เพื่อสื่อสารในภาวะความเสี่ยง	120

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
1 แสดงแนวคิดของ Handmer และ Penning-RowSELL	2
2 การเปิดรับข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ของผู้รับสาร	18, 38
3 ตัวแปรการวิจัย	25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย